

Vägledning för energi- och transporteffektivisering i föreningar

För en förening som bedriver verksamhet på både senior och ungdomsnivå är ofta rese- och transportkostnader en stor del av verksamhetsbudgeten. Det kan vara resor för spelare, funktionärer och ledare till och från träning, matcher och andra evenemang.

För att minska transporterna och kostnaderna vad gäller idrottsutövarnas egna resor till och från träning och matcher står en mängd olika åtgärder till buds som behöver anpassas lokalt. Lämpliga former för ökat samåkande, kollektivresande och fler cykelturer är några sådana exempel.

En annan del för främst de lite större föreningarna är att man har kostnader för publiktransporter vid publika arrangemang. Dessa transportkostnader kan vara indirekta transportkostnader för föreningen då man kanske hyr parkeringsplatser, anlitar parkeringsvakter eller annat.

Att hitta bra lösningar för bättre resor vid större evenemang är en av de enklare uppgifterna att lösa om man vill jobba med publikrelaterade transporter. Här kan man locka publik att ställa bilen och använda alternativa resätt genom att:

- organisera kollektiva transporter från samlingspunkter i de orter kring evenemangsplatsen varifrån många annars hade rest med bil.
- en morot kan vara att låta kostnaden för transporten ingå i evenemangspriset.
- ordna så att uppvisande av giltig evenemangsbiljett ger rabatt inom kollektivtrafiken.
- tillse att ordentliga och övervakade cykelparkeringar finns tillgängliga i nära anslutning till evenemanget.

Om man vill börja arbeta med transporteffektiviseringar så bör man skapa sig en helhetsbild på vilka direkta och indirekta transporter man har i föreningen samt göra en analys på vilka man kan påverka. Precis som när man arbetar med energieffektivisering inom en anläggning så måste man börja med att göra ovanstående analys innan man beslutar om eventuella åtgärder.

Vanligtvis behöver man även utse att någon ansvarar för att en ordentlig kartläggning görs. Energisparande åtgärder inom transporter är nästan aldrig prioriterade i budgeten hos föreningarna då man sällan varken har kunskap eller intresse att arbeta med transportfrågor. Ta hjälp utifrån ifall ni ej har kunskap runt området inom föreningen!

Denna vägledning har till syfte att hjälpa föreningar att själva se över sin energi- och klimatpåverkan runt transporter så att mera pengar kan användas till verksamheten istället för att betala dyra och onödiga transportkostnader.

Vägledningen innehåller en arbetsstruktur som ska ge föreningarna förslag på ett systematiskt arbetssätt. Den innehåller även råd och tips, checklistor som föreningar kan använda om man vill arbeta med energi-, klimat- och miljöfrågor inom transportområdet.

Vägledningen är uppdelad i följande delar:

- Transporter
- Checklista
- Beteende och skötsel
- Länkar och rapporter

Transporter

Vem är det som ansvarar för transportkostnader och transportrelaterade åtgärder i er förening? Sällan finns det någon utsedd som arbetar med dessa frågor men det är en stor fördel att ha en person utpekad som ansvarar för detta område.

När man ska arbeta med transporter och kostnaderna runt dessa i föreningar är det väldigt viktigt att avgränsa arbetet samt arbeta systematiskt inom varje avgränsning. Här följer ett förslag till hur ni kan avgränsa transportfrågorna:

- Transporter vid träning, tävling/matcher
- Transporter vid separata arrangemang
- Publiktransporter – (kan ni påverka dessa?)
- Övriga transporter

På samma sätt som inom byggnader och anläggningar gäller det här att följa en beslutad struktur. Här följer ett förslag på hur man kan arbeta:

1. Uppmärksamma och samla statistik

Om transportstatistik saknas, se till att sådan tas fram, helst för de senaste tre åren. Försök att dela upp statistiken i följande delar:

- Transporter vid träning, tävling/matcher
- Transporter vid separata arrangemang
- Publiktransporter- (här kanske uppskattningar behöver göras)
- Övriga transporter – exempelvis transporter av djur, tränings-/tävlingsredskap och utrustning.

2. Gör en egen analys på hur era transporter ser ut och vilka ni kan påverka

- Fundera på ifall det finns andra alternativ till de transportsätt som ni idag använder.
- Gör en bedömning av vilken potential som kan finnas för besparingar gällande transporterna idag om ni till exempel skulle öka samåkning, ersätta bilar med buss, tåg, cykel etc.
- Även här visar erfarenheter att potentialen ofta är större än man först tror och det faktiskt inte är omöjligt att ersätta bilresor med något annat. Det är väldigt vanligt att man inte tidigare analyserat och ifrågasatt sitt transportbehov inom föreningen.

3. Mål

- Sätt upp rimliga övergripande mål och riktlinjer samt inom vilken tidsperiod dessa ska uppnås (till exempel två till fem år).
- Diskutera sedan målen med ansvariga och fastställ sedan mål för varje de olika transportområdena.

4. Planera och motivera

- Utse ansvariga personer för transportbesparing. Utbilda dessa i enkel energieffektivisering av transporter där krav ställs på deltagarnas engagemang. Förväntningar och krav ska tydliggöras för den viktiga roll som dessa personer har.
- Se till att någon form av stödresurs finns att tillgå. Kolla i de ”egna leden” ifall någon har lämplig och tillräcklig kunskap. Annars ta exempelvis kontakt med den kommunala energi- och klimatrådgivaren för hjälp runt transportfrågorna.
- Se till att avsätta tid för arbetet med transportrelaterade effektiviseringar.
- Ta ställning till om någon form av belöningsystem eller tävling ska införas.
- Planera tillsammans vad som ska göras och besluta om ni ska samverka med andra som är i en

liknade situation.

- Tänk på planera för att involvera i princip alla medlemmar i arbetet på något sätt. Genomför ett medlemsmöte där ni diskuterar och fastställer hur ni ska nå målen. Diskutera också ifall man kan få några bra bieffekter om man till exempel cyklar till och från träningarna (gratis, uppvärmning/konditionsträning istället för att åka bil).

5. Genomförande

- Lägg fast en plan och strategi för hur ni ska genomföra de olika delarna i planen och se till att kontinuerligt följa upp och dokumentera arbetet.

- Börja att arbeta, analysera kontinuerligt arbetet och var beredda att justera planen och att eventuellt skjuta till mer resurser om nya möjligheter eller brister upptäcks i tidiga skeden.

6. Analys, utvärdering och rapportering

- Gemensamma avstämningar är viktiga det första halvåret. Dessa för att alla ska komma igång på ett bra sätt.

- Intervjua och utvärdera hur alla inblandade samt medlemmarna ser på arbetet för att därigenom stötta och motivera alla till vidare arbeten.

- Avrapportera kontinuerligt och uppmärksamma alla goda arbeten.

- Gör slutrapport och ”fira segrarna” gemensamt inom föreningen.

Checklista – transporter

Det finns flera uppenbara fördelar med att få ned biltrafiken vid evenemang: minskad trängsel, lägre olycksrisk, bättre luftkvalitet, ökad folkhälsa och lägre resekostnader. En resa i grupp främjar också sammanhållningen.

Frågor att ställa	Förslag på åtgärder
Finns någon ansvarig utsedd som arbetar med transporter?	Se till att någon ansvarig utses.
Vilka egna föreningsspecifika transporter finns i er förening?	Undersök vilka transporter som ni har till <u>träning, tävling, matcher, arrangemang</u> mm.
Vilka transporter kan ni påverka?	Gå igenom egna resor i föreningen till olika typer av aktiviteter. Kolla om ni kan påverka resandet med egen bil till träning och match/tävling. Ta reda på vilka andra typer av transporter ni påverka genom inköp och beslut i föreningen.
Vilka köpta transporter har ni? Går dessa att göra bättre?	Kolla köpta transporter med tåg, buss, flyg, hyrbil/buss etc.
Ställer ni krav på resorna till träning och match/tävling?	Uppmana att konsekvent hålla hastighetsbestämmelser. Anpassa hastighet och restid efter väderlek. Ställ krav på att alla använder säkerhetsbälte. Ta aldrig flera passagerare än vad fordonet är avsett för.

	<p>Tillse att förare är utvilade, nyktra och drogfria.</p> <p>Att fordon året runt ska ha godkända däck.</p> <p>Att fordon har gällande försäkringar.</p> <p>Att föraren inte pratar i mobiltelefon under färd utan handsfree.</p> <p>Medverka till att man samåker mera till träning och tävling.</p>
Är någon i föreningen utbildad inom sparsam körning?	Kanske en utbildning inom detta område skulle vara bra för föreningsmedlemmarna.
Ställer ni krav på köpta transporter ex.vis med buss (eller hyrd buss)?	Att det finns säkerhetsbälten till alla passagerare och att alla använder dessa. Föraren håller hastighetsgränserna. Föraren anpassar hastighet efter väglag. Bussen har gällande försäkringar.
Ställer ni krav på egna transporter med cykel eller till fots?	Våra medlemmar ska ha reflexer under den mörka årstiden. Våra medlemmar använder cykelhjälm.

Beteende och skötsel

När man som man i ovan beskrivna åtgärder börjar arbeta med energi- och miljöfrågor runt transporter kommer detta att påverka föreningens medlemmar även privat.

Det kan vara en bra idé att tidigt fundera på hur man ska arbeta med beteenderelaterade frågor under projektiden. Här följer några av de funderingar man kan ha:

- Hur arbetar man fram en ökad medvetenhet för klimatpåverkan från transporter?
- Kan trafiksäkerhet och medlemmars säkerhet och trygghet vara bra parallellfrågor att ta med vid arbetet med transporteffektivisering?
- Ska samma krav ställas på alla medlemmar och funktioner i föreningen? Eller ska någon undantas? Är det okey att seniorlagen åker bil till träningen medan ungdomslagen cyklar?
- Ska man bilda interna arbetslag/expertgrupper runt vissa delar?
- Vilken roll bör styrelse, vaktmästare, kanslist, lagledare eller andra ha i projektet.
- Behövs det goda exempel för att motivera andra?
- Vilken typ av information ska ges ut och på vilket sätt ska den presenteras?
- Kan man kombinera effektiviseringsarbetet runt energi och transporter med några andra aktiviteter?
- Behöver ni ha hjälp av någon utanför föreningen med någon del i projektet?

Tänk på detta!

Vad är en halvtimmes rörelse värd?

Vardagsmotionen är nyckeln till hälsa. Bättre muskelstyrka, färre stresshormoner, stärkt immunförsvar – resultatet märks snabbt. I skolan som fler koncentrerade elever, på arbetsplatsen som starkare och mer motiverade medarbetare. Detta kan vara något att tänka på för de som skjutsar eller åker bil till och från föreningsaktiviteterna...

Länkar och rapporter:

www.offentligafastigheter.se

www.sisuidrottsutbildarna.se

<https://aktiva.svenskfotboll.se/nyheter/2022/10/spara-energi/>

www.energimyndigheten.se

www.boverket.se

www.svensksolenergi.se

www.naturvardsverket.se

www.skilkommentus.se

www.trafikverket.se

www.bussbranschen.se

www.ntf.se

[Trafikverket – Hållbart resande](#)

2022-11-17